

פלסטיני באוזני ישראלים

הנאום הבא של הפרופסור הפלסטיני הנודע נישא במושב-הפתחה של סימפוזיון "נייראאוט-לוק" בווינגטון. בעיתוני-ישראל הוגדר כנאום "קשוח", "חמוץ", ועוד. העולם "זה" מפרסם אותו, במלואו ברשות הנואם, כדי לאפשר ל"קוראים לשפוט את טיבו בעצמם.

דו-שיח בין פלסטינים וישראלים — וכן בין פלסטיני נים ויהודים אירופיים ואמריקאיים — יכול להתנהל בשני מישורים — האחד מדיני והשני מוסרי. אולם בשני המישורים יהיה הוויכוח קשה ועקר, אם שני הצדדים לסיכסוך אינם מבהירים מלכתחילה את עמדתם זה כלפי זה. כל צד רואה בבהירות גמורה את עמדתו של עצמו, ואינו ממקפק בעצמו. ואילו את הצד השני הוא רואה מבעד למסך של ספינות, פחדים, חשד ושינאה. אהנונו שני עמים שאינם מסוגלים לראות איש את רעהו בבהירות, אולי מפני ששניהם סבלו כה רבה.

כפלסטיני אנסה להסביר לכם איך נראים הדברים מהצד הפלסטיני. יתכן כי הדברים אשר בפי לא ימצאו חן בעיניכם, אולם לא אהיה ישר אם אדבר אחרת. קודם כל, בעיני הפלסטינים מוגדרת המציאות על ידי שלוש עובדות: נישול, הגלייה וכיבוש. לגביהם, הסבל אינו זיכרון, אינה חווייה נוראה מן העבר, אלא חווייה יומיומית.

בעינינו אין סימטריה ביחסים בינם ובין הישראליים. אלה הם יחסים בין המנושל והמנושל, בין הנכבש והכובש, בין הנשלט והשליט. לאור מציאות זו, אין זה מפליא שהם רואים את עצמם כקורבנות, ושאינם מסוגלים לראות את היריב כפי שזה רואה את עצמו — אף הוא כקורבן.

אולם השאלה אינה רק שאלה של תפיסה. במציאות המעשית, לא הישראלים כי אם הפלסטינים כפונים לנישול, להגלייה, לדיכוי, לשלילת זכויותיהם הבסיסיות. אני סבור שיהיה זה בלתי-מציאותי להתחיל בדו-שיח אמיתי, פשוט על-ידי פתיחת דף חדש והתעלמות מ-30 שנה של ייסורים. העובדה שהצד השני אינו מסוגל, מבחינה פסיכולוגית, בגלל יסורי-התופת שהוא עצמו עבר בעבר, להודות באשמה מוסרית או לקבל על עצמו אחריות מדינית — עובדה זו אינה משנה את המציאות הבסיסית שלפנינו.

משום כך על הדו-שיח שלנו לחרוג מתפיסות פסיכו-לוגיות על המציאות, ולהתמודד עם המציאות עצמה. כלומר, עם התהליך ההיסטורי של עקירת הפלסטינים, גירושם ושיעבודם. הבעיות המדיניות תתבהרנה הרבה יותר אחרי התמודדות זמנית עם ההיבטים המוסריים והפסיכולוגיים.

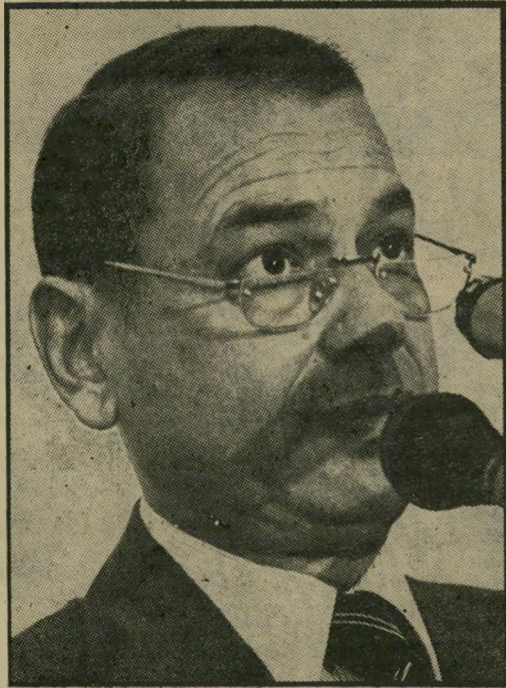
העמדה המדינית של הפלסטינים זוכה כיום בגיבוי מצד רוב דעות-הקהל העולמית, והתמיכה בה גוברת מיום ליום גם בארץ זו (ארצות-הברית), ככל שהעובדות נודעות ברבים.

אני יודע שרבים מכם מתייחסים אל העניין בצורה ליברלית והומניסטית ותומכים בזכויות-האדם של הפלסטינים. אני יודע שכולכם, על-ידי עצם נוכחותכם כאן הליה, תומכים במטרה של שלום צודק ובר קיימא בפלסטיני. הרשו לי להדגיש כאן נקודה שלגביה יש הסכמה כללית: שבלי שלום עם הפלסטינים לא ייתכן שלום אמיתי ובר-קיימא במזרח-התיכון.

כל קבוצות-הפלסטים במאה העשרים שוקמו או נקלטו או הוחזרו הביתה — מילבד הפלסטינים. אחרי

30 שנה הם מחווים קבוצה מאוחדת, מאורגנת היטב ונחושת-החלטה. ברור שהם לא ייעלמו, פשוט, כפי שקיוו מי שקיוו. יתכן שכולנו נסכים ששלום אמיתי צריך לספק לפחות שני תנאים: את חוש הצדק, ואת הצרכים המעשיים המינימאליים של כל אחד משני הצדדים. אשר לפלסטינים, תביעותיהם משתי הבחינות אהות לתביעות כל העמים המבקשים שיחורו, והעם היהודי בכללם. ואלה הן: הזכות להגדרה עצמית, וביכולת הזכות לקיום מדיני עצמאי, והזכות לשיבה למולדת או פיצויים, כפי שנקבע על-ידי מישפחת-העמים בהחל-טות רצופות של האו"ם, מאז 1949.

לא עלינו כאן מוטל לדון בפרטים של יישוב הסיכוי

סוך. אלה ייקבעו במשא-ומתן רישמי בין המדינות הנוגעות-בדבר, וביכללן אירגון-השיחור הפלסטיני.

כולנו יודעים שממשלת-ישראל מתנגדת בגלוי לזכויות הפלסטינים. היא מתנגדת לכך שלפלסטינים יועקו אותן הזכויות שהעם שלה כבר נהנה מהן. הסכמי קמפ-דייוויד, שנכרתו בלי הסכמתם ובלי השתתפותם של הפלסטינים, כוללים את תוכנית האוטונומיה ה-משפילה של מר בגין, שהפלסטינים דוחים אותה על הסף. יש להצטרף על-כך שהמדיניות האמריקאית כבלה את עצמה בצורה זו, מכיוון שארצות-הברית נשאת גורם חשוב בכל הסדר-שלום במזרח-התיכון. הפלסטינים חושדים במדיניות ארצות-הברית, מפני שזו אינה מכירה בזכותם להגדרה עצמית ולהקמת מדינתם העצמאית. ארצות-הברית סבלה, ואף סיבט-דה, את כיבוש האדמות הערביות בידי ישראל מזה 12 שנים. ביגלל היחס הדו-ערכי של ארצות-הברית לעקרו-

נות החוק הבינלאומי, ניתנה אפשרות לממשלת בגין, וליסודות ריאקציוניים בישראל, להפקיע אדמה ערבית באין מפריע.

מר (רוברט) שטראוס אמר לא מכבר שבמוקדם או במאוחר גם הפלסטינים יצטרפו לשיחות-האוטונומיה המצריות-ישראליות. הוא סבור שאפשר לעקוף את אש"ף, שאפשר למצוא לו אלטרנטיבה. במיקרה הטוב ביותר, זוהי מישאלה חסודה. מר שטראוס יודע היטב שרק אש"ף מדבר בשם העם הפלסטיני, ושאר פלסטיני אחד אינו יכול לדבר בשם העם הפלסטיני אלא ב"הרשאתו המפורשת של אש"ף. משום כך, סירובה המתמשך של ארצות-הברית לשאת ולתת עם אש"ף אינו רק בלתי-מציאותי, אלא גם סותר את מטרות מדינית-יותה, ואינו יאה למעצמה גדולה.

ברור שדו-שיח, שאינו מתייחס ברצינות לשתי עובדות אלה — אם נסכים להן או לא — לא ירחיק לכת. הרשו לי להדגיש שוב את הנקודה המכרעת: לא די במציאות מקבילה בין הזכויות של שתי תנועות לאומיות, ולהכיר בסתירה המכאיבה שלפנינו. אם לא נכיר בעולל שנעשה לעם הפלסטיני — בלי קשר לסיבות ולנסיבות שהביאו לכך — לא נתפוס בצורה מספקת את הסתירה הקטלנית שעימה עלינו להתמודד, ולא נהיה מוכשרים מבחינה מוסרית ומדינית לעשות זאת.

הפלסטינים מתייחסים חשיבות רבה לתנועה הישראלי לית למען השלום וזכויות-האדם, והם תומכים בה תמיד כה מלאה. במיוחד ברצוני להביע כאן את תודת העם הפלסטיני לאותם ישראלים אמציילב — ישראל שחק, פליציה לנגר, לאה צמל, אם להזכיר אחדים מהם —

מבחינה אובייקטיבית קיימים עתה התנאים להתחייסות בין שני עמינו - אולי בכעם הראשונה מזה 30 שנים!"

שהגנו בפועל על זכויות-האדם של הפוולסטינים, הן בישראל והן בשטחים הכבושים של הגדה המערבית ועזה.

הצלחתם או כישלונם של כוחות-השלום בחודשים הבאים ישפיע במידה רבה על ההתפתחות במרחב שלנו. האם תהיה הסלמה של אלימות ומילחמה מלאה — או התקדמות לקראת שלום? זה יהיה תלוי ב"יכולתם של כוחות אלה להתלכד ולשתף פעולה באופן יעיל.

מבחינה אובייקטיבית קיימים עתה התנאים להתחייסות בין שני עמינו, אולי בפעם הראשונה מזה 30 שנה. תרגום אפשרות זו לשפת-המציאות המדינית תלוי במידה רבה ברצון הטוב ובאמון שאנו יכולים ליצור בינינו, בשלב קריטי זה.

ייתכן כי וועידה זו אינה אלא בבחינת "שלח לחמך על פני המים", אולם היא נותנת לנו הזדמנות לצעוד לפחות צעד אחד לקראת מטרה זו. העולם כולו תומך בנו בחיפוש הדרך.

כרופ' הישאם שראבי, נשיגטון

זהו רמז ברור לכך ששראבי עצמו נשא את נאומו בהשראת אש"ף ובאישורו.

גוש את ח"כ חייקה גרוסמן, אין כל צורך לחרחיק לנסוע עד ווינגטון, "אמר ח"כ יוסי שריד.

כמה מן המשתתפים הישראלים בכנס, וכן מרבית העיתונאים אשר סיקרו אותו, עשו לעצמם מלאכה קלה במותחם ביקורת על בני-השיח הפלסטינים, שנעדרו במופנן מן האירוע. אכן, יש ויש מה לבקר, וההיעדרות הפלסטינית בוודאי עשתה שירות רע מאד למחנה-השלום הישראלי. אולם ביקורת הזולת היתה תמיד קלה ונוחה יותר מאשר ביקורת-עצמית.

יוסי שריד קובל על כך ש"מחנה המתונים בקרב הפלסטינים הוא חלש", וש"הוא משחק ישר לתוך ידיהם של אנשי הסיורב", עמוס אילון מספר ביותר משמץ של סרקאזם, על "הכלה שלא הופיעה לחופה". אך מן הראוי שהיונים בישראל יפשפשו במעשיהם ויב-דקו מה היתה תרומתם לחולשת המחנה הפלסטיני המתון, "מישחקים" של המתונים הפלסטינים ליד "הסרבנים", ול"אי הופעתה של הכלה לחופה". תרומה כזאת היתה — ועוד איך!

כאשר נודע לראשונה ברבים על הכוונה לקיים בווינגטון את סימפוזיון נייראאוטלוק, שהוגדר אז כדו-אלוג ישראלי-פלסטיני, התחוללה סערה בקרב מיפ-לגות הממייסד — אלה שבקואליציה ואלה שבאופוזיציה. בעיקבות סערה זו נאלצו יוני המפד"ל — (המשך בעמוד 13)

איזה מין יונים!

שעה ששורות אלה נכתבות, כבר חזרו ארצה מרבית המשתתפים הישראלים בכנס נייראאוטלוק, שנערך לא מכבר בווינגטון. ועמיתיהם, שנשארו בארצות-הברית, למסע הסברה בקרב היהדות המקומית, מצויים גם הם בשלבים שונים של שיבה הביתה.

האמת ניתנת להיאמר, כי אמצעי-התיקשורת הישראליים לא האירו פנים לכנס זה. ואשר לאמצעי-התיקשורת האמריקאיים, הרי לפי דיווחיהם של מכתבים הישראלים, הם התעלמו מן הכנס כימעט באורח טוטאל. בהשוואה לציפייה לגדולות ונצורות, ששררה כאן ביחס לסימפוזיון, שעה שנודע לראשונה על הכוונה לערכו, איפיינה את הדיווחים שהגיעו מווינגטון אווירי אנטוויקליימקס הגובלת בתיסקול. גרוע מכך: הדיי ווחים — חלקם מאת עיתונאים יהודים בניגור כיו-נים מובהקות — חשפו ללא-ארהב כמה חולשות מדיניות של מחנה-השלום הישראלי, ותרמו במידה רבה לעיר-עור אמנותו.

המדובר בראש ובראשונה בשתי פאשלות, אשר לפי הדיווחים איפיינו את הכנס. האחת — היעדרם המוחלט של אישי-ציבור מן הגדה-המערבית ורצועת-עזה (להוציא את העיתונאית ריימנדה טאויל מרמאללה, אשר עמיתה ייפו את כוחה להסביר לבאי הוועידה